02/03/2019

Μέσα σε ένα σπίτι του Βυζαντίου: Έπιπλα, σκεύη, φωτισμός

/ Ορθόδοξες Προβολές

Η μορφή και η ποιότητα της οικοσκευής ενός βυζαντινού σπιτιού εξαρτιόταν από την οικονομική και κοινωνική θέση του ιδιοκτήτη. Τα συνηθέστερα υλικά κατασκευής της ήταν το γυαλί, ο πηλός, τα όστρακα και το ξύλο για τους πιο φτωχούς και τα πολύτιμα μέταλλα και οι λίθοι για τους πλούσιους.

Στα βασικά έπιπλα του βυζαντινού σπιτιού ανήκαν το τραπέζι και το κρεβάτι, πάνω στο οποίο τοποθετούσαν διάφορα στρωσίδια, όπως μαξιλάρια και σεντόνια που φτιάχνονταν από διάφορα υλικά. Πάντως, φαίνεται ότι την εποχή εκείνη οι περισσότεροι κάτοικοι του Βυζαντίου ξάπλωναν πάνω σε στρώματα από άχυρα, βαμβάκι, κουρέλια ή πούπουλα, τα οποία απλώνονταν απευθείας στο πάτωμα ή σε χτιστούς πάγκους.

Τα τραπέζια, συνήθως κατασκευασμένα από ξύλο, χρησίμευαν όχι μόνο για το σερβίρισμα του φαγητού αλλά και ως πάγκοι εργασίας ή γραφεία. Για καθίσματα χρησιμοποιούσαν καρέκλες ή σκαμνιά. Ιδιαίτερος τύπος καθίσματος

ήταν ο θρόνος που χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά από τον αυτοκράτορα, τον πατριάρχη, τους επισκόπους και τους ηγούμενους και συνοδευόταν συνήθως από υποπόδιο.

Στα έπιπλα ενός βυζαντινού σπιτιού, συγκαταλέγονται ακόμα τα κιβώτια ή σεντούκια, τα οποία χρησιμοποιούνταν για τη φύλαξη ψωμιού και διαφόρων εδεσμάτων, ενδυμάτων και βιβλίων ακόμα και χρημάτων ή κοσμημάτων. Αντίστοιχο ρόλο είχαν τα αρμάρια, συχνά εντοιχισμένα, που ασφάλιζαν, όπως και τα σεντούκια, με κλειδαριά. **Στη σκευή ενός βυζαντινού σπιτιού ανήκαν ακόμα τα χαλιά,** τα οποία κάλυπταν τα δάπεδα των πλούσιων σπιτιών, καθώς και τα βαριά παραπετάσματα, που κρεμασμένα από την οροφή, χρησίμευαν ως διαχωριστικά των ενδιάμεσων χώρων.

Τα σπίτια της εποχής φωτίζονταν με κεριά και λυχνάρια, που συνήθως ήταν φορητά ή στηρίζονταν σε μόνιμους λυχνοστάτες. Οι εκκλησίες και τα παλάτια χρησιμοποιούσαν κυρίως πολυκάνδηλα ή πολυέλαιους που κρεμόντουσαν από την οροφή με αλυσίδες.

Μέρος του οικιακού εξοπλισμού αποτελούν τα επιτραπέζια σκεύη, που φτιάχνονταν από διαφορετικά υλικά. Σε αυτά ανήκαν τα πιάτα, οι δίσκοι, οι γαβάθες, τα ποτήρια, τα κύπελλα, οι κανάτες και οι αλατιέρες. Μεγάλη ποικιλία παρατηρείται και στα μαγειρικά σκεύη. Ένα βυζαντινό σπίτι διέθετε πυροστάτες, πάνω στους οποίους τοποθετούσαν τα τσουκάλια για το μαγείρεμα, κατσαρόλες για το ζέσταμα του νερού, σχάρες και τηγάνια, κουτάλες διαφόρων μεγεθών, γουδιά αλλά και λεκάνες για το πλύσιμο των πιάτων και των χεριών.

Στα κελάρια των σπιτιών φυλάσσονταν ακόμα πιθάρια για την αποθήκευση των υγρών και των τροφίμων, ενώ για τη μεταφορά και την αποθήκευση του νερού χρησιμοποιούσαν τα σταμνία.

Τέλος, για την επιτραπέζια χρήση του νερού, του κρασιού ή του λαδιού υπήρχαν τα λαγήνια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κουκουλές, Φ., Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός, 1948

2. Parani M., Reconstructing the Reality of Images: Byzantine Material Culture and Religious Iconography (11th – 15th centuries), Leiden, 2003

3. ‘Τα εν οίκω…εν δήμω’, Ψηφίδες του Βυζαντίου

ΦΩΤΟ: ©Φωτογραφικό Αρχείο ΕΚΒΜΜ